

Wat is de juiste volgorde?

1

Wat is zin 1? En welke zin komt daarna? Geef alle zinnen een nummer.
Welke zin hoort bij het plaatje? Zet het nummer van die zin erbij.

- _____ Je kunt ze in een mooie vaas zetten.
- _____ Zo geniet je er lekker lang van.
- _____ Want bloemen zijn mooi en ze ruiken lekker.
- 1 Een bosje bloemen krijgen is fijn.
- _____ En ze zijn er in allerlei kleuren.

- _____ 's Zomers is dat anders: de zon schijnt dan langer.
- _____ Dat komt doordat de zon eerder ondergaat.
- _____ In de winter zijn de dagen kort.
- _____ Ook is het in de winter kouder dan in de zomer.
- _____ En de zon geeft dan ook meer warmte.

Wat is de volgorde?

Zet bij elk stukje van het verhaal het juiste nummer.

Oma wil opstaan, maar dan bedenkt ze zich. 'Ach, ga maar door ook. Verf me maar jong. Wat maakt het uit. Het is waterverf en morgen heb ik toch een afspraak bij de kapper.' Jubelientje schildert oma's haar met kleine plukjes tegelijk.

Oma schudt haar hoofd. 'Sjonges, sjonges,' zegt ze, 'het ziet er wonderlijk uit. Mijn haar lijkt wel een vogelnest.' 'Maar de kleur is goed hè?' zegt Jubelientje. 'Dat wel,' lacht oma. 'Maar vroeger zag ik er gelukkig toch iets anders uit.'

Jubelientje doopt haar kwast in de verf. En voor oma kan tegenstribbelen zit er al een klodder op haar hoofd. 'Wat doe je nou?' roept oma. 'Voorzichtig, mijn bloes.' 'Stil zitten!' zegt Jubelientje. 'Anders knoei ik op je kleren...'

Kastanjebruin en geel. De plukken staan stijf overeind. Ze heeft niet genoeg voor alle haren. Maar het wordt toch mooi! 'Klaar,' zegt Jubelientje als het bordje met verf leeg is. Oma loopt naar de spiegel. 'Mooi?' vraagt Jubelientje.

Welke titel past het best bij dit verhaaltje?
Zet een kruisje voor het goede antwoord.

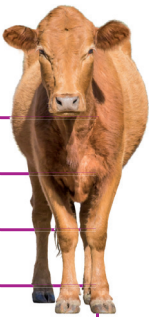
- ☐ Wat een leuke grap
- ☐ Jubelientje verft oma's haar
- ☐ Oma zit helemaal onder de verf!
- ☐ Oma wil er mooi uitzien

Zo zijn dieren

2

Kijk eerst naar het voorbeeld. Vul de tabel dan verder in.
Als je het niet weet, mag je het opzoeken. Of aan iemand anders vragen.
Bedenk voor de laatste twee rijen zelf een dier.

koeien	stier	koe	kalf	kudde
paarden				
geiten				
olifanten				
leeuwen				
katten				

Bij welk dier hoort het geluid? Zet het juiste nummer erachter.
Een geluid kan bij meer dieren horen. Twee geluiden bij één dier mag ook.

- meeuwen: 2
- krekel:
- eenden:
- kraaien:
- ezels:
- wolven:
- herten:
- muizen:
- honden:
- paarden:
- schapen:
- zeehonden:

- 1 krassen kraa
- 2 krijzen
- 3 huilen
- 4 tsjirpen
- 5 snateren
- 6 hinniken
- 7 burlen
- 8 mekkeren
- 9 balken
- 10 piepen
- 11 blaten
- 12 blaffen

Misschien weet je van sommige geluiden ook wel hoe ze klinken.
Schrijf dat geluid dan op het lijntje erachter.

Goede raad

3

De tweeling Tim en Mirte Goederaad heeft voor elk probleem een oplossing. Jij gaat hen helpen. Lees eerst de mail.

Afzender: pim@vanloon.nl
Aan: timenmirtegoede@raad.nl
Onderwerp: Vraag

Beste Tim en Mirte,

Gisteren is er op school iets naars gebeurd. Jesse, een jongen uit mijn klas, had een autootje van Lego mee naar school genomen. Dat autootje kon licht geven en heel hard rijden. Toen we na de pauze weer in de klas terugkwamen, was het autootje weg. Jesse moest huilen. 'Wie heeft dat gedaan?' vroeg de juf boos. Niemand gaf antwoord. Maar ik weet wel wie het gedaan heeft: Stijn. Ik zag hem bij de tafel van Jesse toen ik in de pauze naar de wc moest. Bij Stijn thuis hebben ze niet zoveel geld. Als ik het tegen de juf zeg, krijgt hij vast straf. Maar Stijn wilde vast ook eens iets leuks hebben, denk ik. Help, wat moet ik doen?

Groet,
Pim van Loon

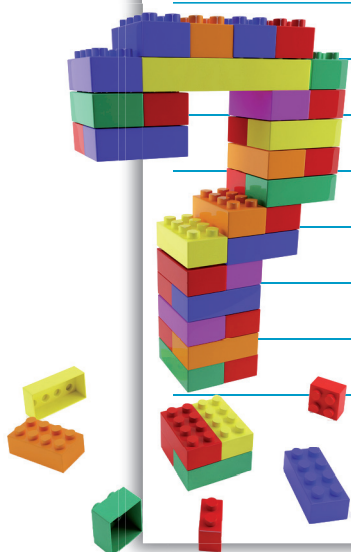

Doe of je Tim of Mirte bent en mail Pim terug. Vertel:

- wat je van zijn verhaal vindt,
- wat je hem aanraadt om te doen, geef dus echt goede raad.

Vergeet niet het onderwerp in te vullen en vul de naam onderaan in.

Afzender: timenmirtegoede@raad.nl
Aan: pim@vanloon.nl
Onderwerp: _____

Groet, _____

Belangrijke woorden

4

Welke tekst staat achter op de kaart? Zet de letter erbij.

A

B

C

Hoi Bas,

We hebben vandaag de Eiffeltoren beklommen. Dat zijn veel treden, zeg! Maar daarna heb je wel een mooi uitzicht over Parijs. Daar zijn we nu. De mensen eten hier veel stokbrood met kaas. Wij hebben er vanmiddag ook één gekocht. Die man sprak zo snel Frans. Maar gelukkig begreep mama het wel.

Groetjes, Sander

Hallo opa en oma!

Vorige week waren we bij de toren van Pisa. Die was heel mooi. Hij stond alleen wel scheef. Nu zijn we in Rome. Het is echt een grote stad. We hebben net pizza gegeten op een terras. De ober praatte in het Italiaans tegen ons. Dat was wel grappig, want niemand verston

Groetjes van Mieke

Van welke kaart ontbreekt de achterkant?
Kaart: ____ . Bij welk land hoort die kaart?

De belangrijkste woorden in een tekst noem je kernwoorden.
Zet de kernwoorden van de teksten in de tabel. Maak de titel van elke kolom af.

kolom ↓		
titel →	kaart uit:	verzamelnaam: land
rij →		gebouw
	Parijs	
pizza		

Toveren met woorden

5

Wist jij dat je met woorden kunt toveren? Lees het verhaal maar eens.

‘Ik ga vandaag toveren met woorden,’ zegt Roza, als ze samen met papa Hans boodschappen gaat doen. ‘Zo!’ bromt Hans. ‘Heb je daar een toverstokje voor nodig?’

‘Nee hoor,’ zegt Roza. ‘Ik heb alleen mijn hoofd nodig. Mijn toverhoofd. Gaan we naar de groenteman?’

‘Ja!’ ‘O. Wat moeten we daar kopen?’ Papa kijkt op zijn boodschappenlijstje. ‘Aardappelen en sinaasappelen. Kun je die toveren, denk je?’ ‘Ssst!’ zegt Roza. ‘Nu moet ik eerst nadenken.’

In de winkel vraagt de groenteman: ‘Wat kan ik voor u doen?’ Hans doet zijn mond open, maar Roza is net iets sneller. ‘Wij willen graag appelen uit de grond,’ zegt ze. ‘Appelen uit de grond?’ herhaalt de meneer. Hij kijkt naar papa, maar die tuurt naar het plafond. ‘Ik heb alleen maar appelen uit de boom. Mag dat ook?’

‘Nee!’ Roza trekt haar strengste gezicht. ‘Wij willen appelen uit de grond!’ De groenteman haalt zijn schouders op.

‘Dan ben ik bang dat ik jullie niet kan helpen.’

‘Hi hihi hiiii!’ Roza moet ineens heel erg lachen. ‘Ik bedoel aardappelen!’ roept ze. ‘Die komen toch uit de grond!’ De groenteman slaat met zijn hand tegen zijn voorhoofd. ‘Dom van me! Dom! Dom! Dom!’ Hij legt een zak aardappelen op de toonbank neer. ‘Anders nog iets, mevrouw?’

‘Ja!’ zegt Roza. ‘En we willen nog oranje ballen!’

De meneer moet nu ook lachen. ‘Ha! Ik snap het!’ roept hij. ‘Je wilt sinaasappels! Jij houdt zeker veel van raadseltjes!’ ‘Nee hoor. Ik houd van toveren met woorden,’ antwoordt Roza plechtig.

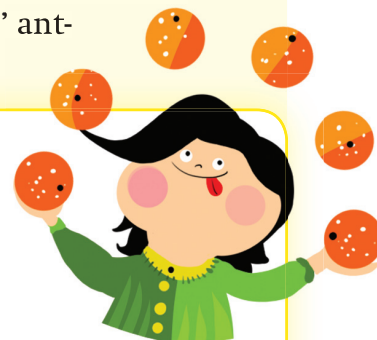
Roza ‘tovert’ met aardappelen en met sinaasappels. Hoe doet ze dat en wat is het verschil?

Aardappelen: _____

Sinaasappels: _____

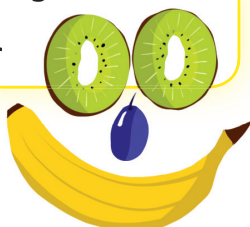
Bij aardappelen _____

Bij sinaasappels _____

- ‘Nee, hoor. Ik houd van toveren met woorden,’ antwoordt Roza plechtig. Spreek jij die zin eens plechtig uit. Onderstreep daarna hoe het klonk:

zenuwachtig - ongeduldig -
grappig - deftig - boos.

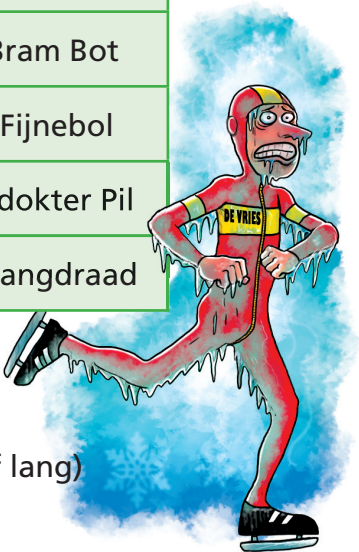
- De groenteman begreep Roza eerst niet. Onderstreep de zinnen waaruit je dat kunt opmaken.
- De groenteman slaat met zijn hand tegen zijn hoofd. Dat betekent: ‘Wat dom van me.’ We noemen dat lichaamstaal. Er staan nog drie voorbeelden van lichaamstaal in de tekst. Geef ze een kleur.

Achternamen

6

In de boeken van Pietje Puk hebben de personen heel bijzondere namen. Kijk maar:

A	de kapper heet Guusje Scherpeschaar	de hond heet Spitsoor
	de garagehouder heet Jan de Knalpot	de slager heet Bram Bot
	de campinghouder is Henkie Tentzeil	de bakker heet Fijnebol
	de burgemeester heet Bazeman	de dokter heet dokter Pil
	de tandarts heet Zilverboor	de agent heet Langdraad

Waar heeft de naam mee te maken?

Vul een letter in. Kies uit:

- een A voor iemands beroep
- een B voor iemands uiterlijk, hoe diegene eruit ziet (zoals dik, dun of lang)
- een C voor iemands gedrag (zoals trots, aardig of slim).

Sommige namen kunnen met meer dan één ding te maken hebben.

Achternamen zijn lang geleden bedacht.
Sommige achternamen komen van voornamen.
Zoals Jansen, dat komt van Jan.
Of je ziet eraan waar iemand vroeger woonde.
Voorbeeld: meneer Van der Berg woonde vlak bij een berg.
Schrijf op welke achternamen jij kent.
Zet de achternamen op het goede lijstje.

Beroep

Van der Ham

Gedrag

De Stout

Uiterlijk

Krul

Voornaam

Hendriksen

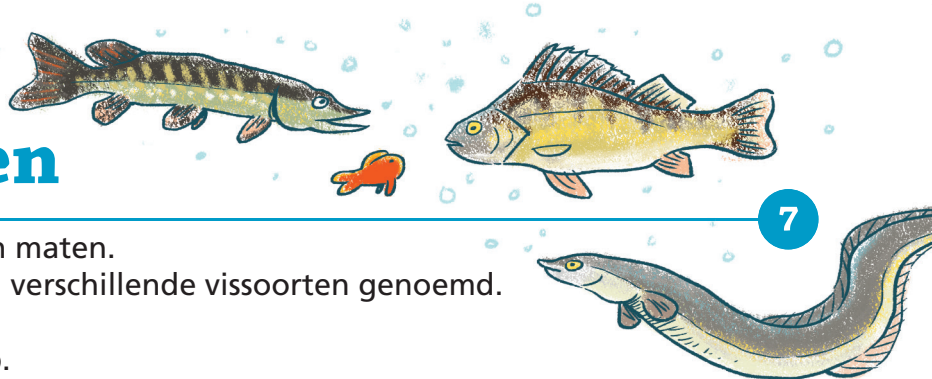
Plaats

Van der Vaart

Ken jij achternamen die niet uit Nederland komen?
Schrijf ze op. Als je weet uit welk land ze komen,
dan mag je dat erbij zetten.

naam	land

Vissen verdelen

Vissen heb je in allerlei soorten en maten.
In de tekst hieronder worden tien verschillende vissoorten genoemd.

Zet onder elke vissoort een streep.

Ga jij weleens vissen? Met een hengel en een schepnet? Of is je vader of moeder sportvisser? Er zijn in Nederland een heleboel sportvissers. De meeste vissers vissen in binnenwater: in kanalen, sloten en rivieren. Binnenwater is zoet water.

Er zijn ook sportvissers die in zee vissen. In zout water dus. Als je langs het strand loopt, kom je ze tegen. Je ziet hun hengel aan de vloedlijn in een standaard staan.

In zoet water leven heel andere soorten vissen dan in zout water. In zoet water kun je snoek, voorn, paling en baars vangen. Andere soorten zoetwatervissen zijn: brasem en karper. Tegenwoordig komt de zalm ook weer voor in onze rivieren. In de zee leven ook allerlei soorten vissen. Bekende soorten zijn bijvoorbeeld de kabeljauw, de haring en de schol. De paling leeft een deel van zijn leven in zee. Net als de zalm trouwens.

De tien vissoorten kun je verdelen in twee groepen. Welke groepen zijn dat?
_____ en _____

Hier zie je een tabel. De tabel heeft een hoofdtitel: vissen.
Schrijf in de eerste – de gekleurde – rij de namen van de twee groepen vissen.
Let op: er staat van elke soort al één vis ingevuld!
Daaraan kun je zien welke groep je bovenaan in moet vullen.
Zet alle vissen waarover je las in de goede kolom.

vissen	
snoek	haring

Zet een kruisje achter de vissen die in beide kolommen staan.

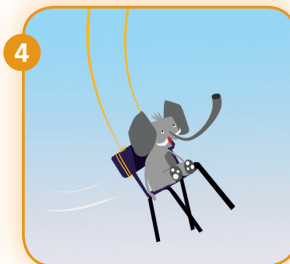
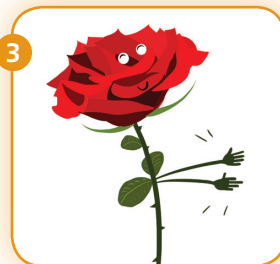
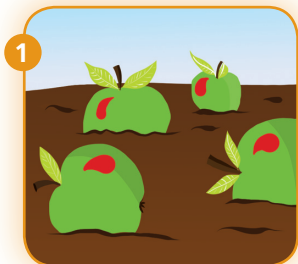
De vissen met een kruisje zou je in een nieuwe kolom kunnen zetten.
Wat zou er dan boven die kolom kunnen staan?

Woordraadsels

8

Door te toveren met woorden, kun je raadsels maken.

Kijk goed naar het plaatje. Welk woord past daarbij?

1 aardappelen

3

2

4

Rara, welk woord is dit? Schrijf het erachter.

- Vroeger kon je erop zitten, terwijl je uit het raam keek: **vensterbank**
- Als je op het knopje drukt, doet iemand de deur open: _____
- Een stoel staat erop, maar hij loopt er niet mee: _____
- In de punt zit een balletje waarmee je schrijft: _____
- Hij wijst elke seconde één voor één aan: _____

En weet je deze ook?

- Deze bril zet je niet op je neus: _____
- Een kast die in vuur en vlam staat: _____
- Een beeld dat niets weegt: _____
- Een bel die geen geluid maakt: _____
- Een kind dat altijd klein genoemd wordt: _____

Maak nu zelf twee raadsels.

Kies twee woorden uit deze rij:

autoweg - zeehond - bloemkool -

hoofdstuk - boterham - vliegveld.

Maak van één woord een plaatje, net als bij de eerste opdracht.

Verzin voor het andere woord een woordraadsel, net als bij de tweede opdracht.

In grote lijnen

9

Hier staat het begin van een verhaal.

Bedenk hoe het verhaal verdergaat en hoe het afloopt. Schrijf dat kort op.

Gorilla's zijn gevaarlijk. Je kunt het beste ver bij ze uit de buurt blijven. Maar een verzorgster uit een Zwitserse dierentuin dacht daar anders over.

Op een avond was die verzorgster alleen in de dierentuin. Ze liep een laatste rondje langs alle dieren. Toen kwam ze langs het hok van de gorilla. Hé, het leek wel alsof er wat aan de hand was. Ze bleef staan en keek eens goed. De gorilla zat heel stil in een hoekje. Dat was wel een

beetje raar. Toen ze nog beter keek, zag ze het. Het leek wel of zijn voet vastzat! Ze maakte het hok open en ging voorzichtig naar binnen. Maar toen gebeurde het: de deur viel achter haar dicht. De verzorgster schrok heel erg. De sleutelbos zat nog aan de buitenkant van het slot! Ze zat dus gevangen bij de gorilla. En er was niemand om haar te helpen...

Hoe gaat het verder?

Hoe loopt het af?

Je hebt het verhaal nu in het kort opgeschreven.

De *grote lijn* van het verhaal noem je dat.

Werk nu de grote lijn uit. Dat betekent dat je er dingen bij bedenkt.

Bijvoorbeeld: is dit een gevaarlijke gorilla? Hoe gaat de verzorgster daarmee om? Zulke feitjes maken je verhaal veel interessanter. Schrijf nu het verhaal, met de informatie die je hebt bedacht, op een los blaadje.

Vertel je verhaal aan de kinderen in je groep.

Je mag het niet voorlezen.

Maak wel eerst een 'spiekbriefje'.

Hierop zet je kort wat je wilt vertellen: wat vertel je eerst en wat daarna?

Mogen de kinderen van je groep ook vragen stellen?

Mag dat tussendoor of aan het eind?

Hier zie je een voorbeeld van een begin van een spiekbriefje.

Je kunt er zelf nog meer punten bijschrijven.

• De gorilla heeft zich bezeerd.

• De verzorgster komt langs.

Jubelientje

10

Jubelientje is een eigenwijs meisje.

De schrijver Hans Hagen heeft veel boeken over haar geschreven.

Verhalen over Jubelientje zijn ook voorgelezen in *Sesamstraat*.

Misschien ken je de verhalen daar wel van.

Welke boeken over Jubelientje lijken je het leukst? Noem drie titels.

Je kunt ze opzoeken op internet. (Zoek op de naam *Jubelientje*.)

Vijf boeken over Jubelientje zijn getipt door de Kinderjury. 'Lees deze boeken,' bedoelen ze daarmee. Kies nu zelf een boek van Jubelientje dat je graag wilt lezen. Waarom koos je dit boek? Zet één of meer kruisjes.

☐ Ik vind de kaft mooi.

☐ Er staan mooie tekeningen in.

☐ Het is niet zo dik.

☐ Ik vind de titel leuk.

☐ De flaptekst is leuk.

☐ Het won een prijs.

Lees het boek. Wat vond je het leukste verhaal van het boek? Vertel het kort na.

Welke woorden vind je bij Jubelientje passen? Verzin er zelf ook een paar.

saai

slim

moedig

eigenwijs

droevig

stom

leuk

onhandig

aardig

gek

Wie heeft de tekeningen in het boek gemaakt? _____

Wat vind je van de tekeningen? Zet kruisjes.

☐ Ze passen goed bij het verhaal.

☐ Ze zijn spannend.

☐ Ik vind ze net echt.

☐ Ze hebben mooie kleuren.

☐ Ze zijn grappig.

☐ Hierdoor begrijp ik het verhaal beter.

Wat voor cijfer geef je het boek? Zet er een cirkel omheen.

echt niet leuk

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

heel leuk

11

Ontbrekende woorden

12

Uit het stukje tekst zijn woorden weggelaten.
Bedenk welke woorden dat kunnen zijn. Schrijf ze op de lijnen.

Ellis mag een nieuw bed uitzoeken. Ze verstopt zich samen met haar vriendin Naïma in een meubelwinkel om alle bedden uit te proberen. 's Avonds poetsen ze hun tanden bij de wasbak in de wc-ruimte. Dan horen ze opeens voetstappen. Wie is er in de winkel? Snel schieten ze allebei een wc in en doen de deur op slot.

Bibberend zitten Ellis en Naïma elk op het deksel van een wc/wc-pot. Met hun benen opgetrokken. En hun _____ nog in hun mond. Ze durven geen _____ te halen. Dan gaat het _____ weer uit. Ellis en Naïma horen gerammel op de _____. En dan weer voetstappen. Ze _____ naar beneden te gaan. Wie is er in de _____? Voorzichtig doet Ellis de _____ van de wc open. Ze komt eruit. 'Kom maar, Naïma,' _____ ze. 'Hier is niemand.' Bevend komt Naïma _____. 'Ik heb al mijn _____ doorgeslikt,' piept ze. 'Ik moest vreselijk _____. Maar ik durfde niet.' Ze veegt een _____ van haar wang. 'Kijk,' fluistert Ellis. Ze _____ naar een streep licht onder de _____. 'Iemand heeft het _____ in de winkel aangedaan.' Zo _____ als ze kunnen, doen ze de deur van de _____ open. Ernaast is een andere deur. Die staat _____. Er gaat een trap naar beneden. 'Het is een _____,' fluistert Ellis. 'Kijk. Ik denk dat hij _____ naar beneden is gegaan.' Naïma komt _____ dichterbij. Even kijken ze _____ aan. Dan knikken ze. Ze duwen de _____ dicht. Met een droge klik valt hij in het _____. In het slot steekt een sleutelbos. Even _____ staan ze trillend van de spanning bij hun spullen. Ze _____ alles weer in hun rugzak. Ze durven echt niet in de _____ te gaan liggen. Stel je voor dat de _____ ontsnapt. En hen vindt! Daarom _____ ze zich in een grote kast. Met bonkend _____ wachten ze af. Maar er gebeurt niets. Langzaam _____ ze weer wat kalmer. 'Zeg Ellis,' zegt _____ na een tijdje. 'Doen inbrekers eigenlijk het _____ aan?' Ellis fronst. Dan slaat ze haar _____ voor haar mond. 'Er zaten _____ in het slot van de deur,' stamelt ze. 'Een _____ heeft toch geen sleutels!'

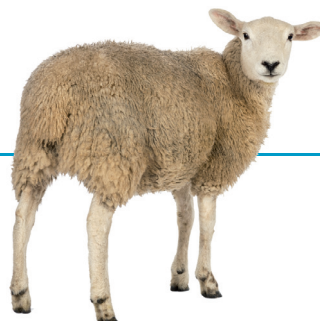

Wie hebben Ellis en Naïma opgesloten, denk je? En wat kwam die in de winkel doen?

Ken je talen

13

Ieder land heeft zijn eigen taal.
Toch lijken veel woorden wel een beetje op het Nederlands.
Kun jij bedenken welke woorden hier staan? Schrijf ze erbij.
Zo maak je je eigen woordenboek.

Engels

sheep _____
green _____
mobile _____
number _____
young _____
house _____
shoe _____
work _____

Frans

chat _____
pipe _____
maman _____
bébé _____
table _____
train _____
bleu _____
tarte _____

Spaans

patatas fritas _____
sol _____
final _____
castillo _____
banco _____
carta _____
tomate _____
fiesta _____

Zweeds

skola _____
dotter _____
kyrka _____
fisk _____
söndag _____
bröd _____
sjukhus _____
apa _____

Hieronder staat een verhaaltje in het Duits. Schrijf in het Nederlands op wat er staat.

Auf dem Weg läuft eine Maus.

Da kommt eine Katze.

'Pass auf, Maus!

Die Katze ist gefährlich.'

Welke taal is het bekendst? _____

Waarom is dat zo? _____

Waarom zou Duits niet zo moeilijk zijn? _____

Welke taal lijkt je het meest lastig? _____

Woorden veranderen

14

Als je een woord verandert in een zin, kan er meer veranderen. Kijk maar.

De jongen gaat naar de dierentuin.

Je kunt deze zin op twee manieren veranderen:

- De *tijd* verandert. Bijvoorbeeld: *nu* wordt *gisteren*.

Verander de zin: De jongen _____

Kleur het woord dat verandert.

- Het *aantal* verandert. Bijvoorbeeld: *één jongen* wordt *twee jongens*.

Verander de zin: _____

Kleur de woorden die veranderen.

Kun je dit soort veranderingen met elke zin doen?

Dat kun je onderzoeken. Lees de tekst hieronder.

- 1 Het is vakantie. 2 Tim mag van papa kiezen wat ze gaan doen.
- 3 Nou, dat weet hij wel. 4 Hij wil graag naar de dierentuin.
- 5 Daar is hij lang niet geweest. 6 Papa gaat achter het stuur zitten.
- 7 Tim klimt op de achterbank. 8 Leuk, naar de dierentuin! 9 Hij heeft er zin in.

In welke zinnen kun je de tijd veranderen? _____

In welke zinnen kun je het aantal veranderen? _____

In welke zinnen verandert er:

- geen enkel woord: zin _____

- maar één woord: zin _____

- meer woorden: zin _____

Nu ga je zelf een stukje tekst veranderen. Pak een boek dat je al gelezen hebt.

Zoek daarin een leuk stukje van ongeveer tien regels. Er moet wel wat in gebeuren.

Lees het stukje goed door, ga het dan veranderen.

Let weer op de tijd en op het aantal:

- Gaat het avontuur over één persoon?
Maak er dan meer personen van. Of omgekeerd.
- Gebeurde het avontuur gisteren?
Maak er dan vandaag van. Of omgekeerd.

Schrijf je veranderde stukje op een los blaadje.

Waar of niet waar?

15

Soms kunnen berichten in de krant best raar zijn...

Vertraging door muis ☐ 1

Gisteren heeft een muis voor vijf uur vertraging gezorgd op een vliegveld. Een piloot zag de muis door het gangpad van zijn vliegtuig lopen. Dat was vlak voordat de mensen aan boord zouden komen. De piloot was bang dat de muis aan een kabel had geknabbeld. Voor de zekerheid is daarom het hele vliegtuig onderzocht. Er was niet geknabbeld en de muis werd ook niet gevonden. Het vliegtuig is daarna wel vertrokken. Het is onbekend of de muis toen nog aan boord was.

Als jij een muis zag in het vliegtuig, zou jij hem dan ook gaan zoeken? Waarom wel/niet?

Enge clown ☐ 2

Een Zwitserse acteur is een bedrijf voor enge clowns begonnen. Deze clowns maken kinderen bang in plaats van blij. Ouders kunnen zo'n clown huren voor het verjaardagsfeestje van hun kind. De bedrijfsleider zegt dat hij al veel klanten heeft. Kinderen krijgen in de week voor hun feest enge sms'jes en briefjes van de clown. Hierin staat dat ze door de clown worden aangevallen. Op het feestje smijt de clown een taart in het gezicht van de jarige job. Kinderen die de taart ontwijken, krijgen er één cadeau. Als het kind bang is, kunnen ouders de actie ieder moment stoppen.

Zou jij het leuk vinden als je ouders een enge clown huurden voor jouw feestje? Waarom wel/niet?

Vastgelijmd ☐ 3

Een tienjarige jongen uit Mexico had zichzelf vastgelijmd aan zijn bed. Hij had namelijk geen zin om na de vakantie naar school te gaan. De jongen was 's ochtends stiekem op zoek gegaan naar lijm. Toen zijn moeder wakker werd, trof ze hem aan op bed. Hij was televisie aan het kijken. De moeder heeft bijna twee uur geprobeerd om hem los te krijgen. Uiteindelijk moest ze toch het alarmnummers bellen. Hulpverleners hebben de jongen los gekregen. Jammer voor hem, want toen moest hij toch naar school.

Als jij geen zin hebt om naar school te gaan, wat doe jij dan?

Welke nieuwsberichten zijn waar, denk je? Kleur het rondje daarbij.

Denken de kinderen in jouw groep hetzelfde als jij? Lees de berichten net zo voor als de nieuwslezer van het journaal, heel zakelijk. Vraag de kinderen steeds of ze denken dat het bericht waar is. Tel de antwoorden en zet de aantallen in de tabel.

	bericht 1	bericht 2	bericht 3
waar			
niet waar			

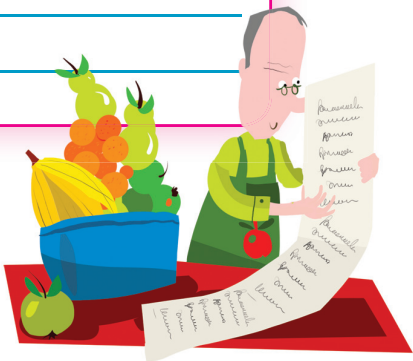

Woordenmaakspel

In lange woorden kun je vaak allerlei kleinere woorden ontdekken. Bijvoorbeeld in het woord *vrachtautosproei-installatie*. Je kunt daarin de woorden *vracht*, *acht*, *auto*, *sproei*, *oei*, *installatie*, *in*, *stal*, *al*, *la* en *lat* ontdekken. Let op: je mag de volgorde van de letters niet veranderen.

Zoek zo veel mogelijk woorden in het woord *wereldstadburgemeester*.

Kun je ook zelf zulke lange woorden bedenken? Je mag daarvoor best twee lange woorden aan elkaar plakken. Bijvoorbeeld: *groenteboernabestelling*. Bedenk de andere twee woorden zelf en zet ze in de gekleurde vakken. Schrijf daarna alle woorden op die je daarin kunt ontdekken.

groenteboernabestelling	

Speel het Woordenmaakspel met drie kinderen uit je groep. Je hebt nodig: een potlood of pen en een blad papier. En verder: een stopwatch, een kookwekker, een horloge of een klok.

Spelregels:

- Alle spelers noemen om de beurt een lang woord. Bijvoorbeeld: *zeilbootwedstrijd*.
- Iedereen schrijft dat woord op. Daarna krijgt iedereen drie minuten.
- De speler die aan de beurt is, geeft het start- en stopteken.
- Als de drie minuten om zijn, leest iedereen zijn woorden op.
- Voor elk woord dat klopt, krijg je 1 punt. Heeft niemand anders dat woord? Dan krijg je 2 punten.
- Wie de meeste punten heeft, heeft het spel gewonnen.

Wat is er gebeurd?

17

Hieronder staat een verhaal.

Maar... het is niet compleet: alleen het begin en het eind staan er.

Wat gebeurde ertussenin? Jij mag het middenstuk schrijven.

Lucas en Noah wandelen door het park met Doedel, de hond van Lucas.

Het is dierendag. 'Wat zal ik hem eens voor extra's geven?' vraagt Lucas.

'Een bot of een kauwstick is saai.

En hondensnoepjes ook.'

'Dierendag is een feestdag, en bij feest hoort taart,' vindt Noah.

'Lust Doedel taart?'

'Ik denk het wel. Maar we hebben geen taart,' zegt Lucas.

'Chocolade dan,' probeert Noah. Hij wijst naar de kiosk in het park.

'Daar hebben ze chocolade. Dat vindt Doedel vast lekker. En wij ook!'

'Goed idee!' knikt Lucas. Ze voelen in hun broekzakken en vissen er een paar munten uit. Daarmee kopen ze elk een reep chocolade.

'Dat was niet slim van jullie,' zegt de dierenarts.

'Chocolade is heel slecht voor een hond.'

'Gaat hij nou dood?' snikt Lucas.

'Dat denk ik niet. Jullie zijn op tijd naar mij toe gekomen. Ik geef hem een spuitje. Daarvan gaat hij overgeven. En dan wordt hij wel weer beter.'

'Gelukkig,' zucht Noah. Lucas streelt Doedel over zijn kop. 'Sorry, Doedel,' zegt hij.

'Op de volgende dierendag krijg je weer gewoon hondensnoepjes.'

'Ja,' zegt Noah. 'De chocolade eten wij dan zelf wel op.'

Vraag of je je verhaal mag voorlezen aan de kinderen in je groep.

Vraag of ze kunnen horen welk stukje jij zelf geschreven hebt.

Laat ze vertellen waaraan ze dat merken.

Klopt het wat de kinderen zeggen?

De belangrijkste informatie

18

Als je een stukje tekst leest, kun je dan vertellen waar het vooral over gaat?

Een eendenvrouwtje moet haar nest weleens verlaten. Bijvoorbeeld om eten te zoeken. Dan dekt ze haar eieren toe. Ze gebruikt daarvoor bruinige donsveertjes en dor gras. Anders vallen de lichtgekleurde eieren te veel op. Ze kunnen dan gemakkelijk worden ontdekt door rovers als kraaien en meeuwen. De kievit, die vogel met zo'n parmantige kuif, heeft een ander broedgedrag. Zij maakt haar nest ook op de grond. Als zij dat verlaat, laat ze haar eieren zomaar onbedekt liggen. Maar kievitseieren hebben een schutkleur. Ze zijn donkergroen met bruine en zwarte stippen. Daardoor zie je ze bijna niet.

Hun kleur maakt ze haast onzichtbaar.

De eieren van de eend hebben zo'n schutkleur niet. Maar het vrouwtje zelf heeft er wel één. Als ze doodstil op haar nest zit, kun je haar bijna niet van de omgeving onderscheiden.

Waar gaat deze tekst over?

Zet een kruisje bij het juiste antwoord.

☐ doodstil	☐ broedgedrag
☐ kleur	☐ rovers
☐ ontdekken	☐ vliegen

De tekst heeft nog een onderwerp.

Welk? Zet weer een kruisje.

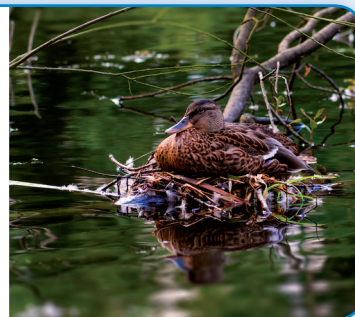
☐ donsveertjes	☐ kraaien
☐ eend en kievit	☐ omgeving
☐ meeuwen	☐ kuif

Je hebt nu twee onderwerpen gekozen. Samen vormen ze het hoofdonderwerp van de tekst. Schrijf in één zin op wat het hoofdonderwerp is.

Welke vraag past bij de tekst? Kies er één.

- ☐ Hoe kun je dat allemaal weten?
- ☐ Hoe doen ze dat en waar doen ze dat?
- ☐ Waar gebeurt dat allemaal?
- ☐ Wanneer gebeurt het en waarom juist dan?
- ☐ Welke verschillen zijn er en waardoor komt dat?
- ☐ Welke kun je gemakkelijk zien en welke zie je niet?

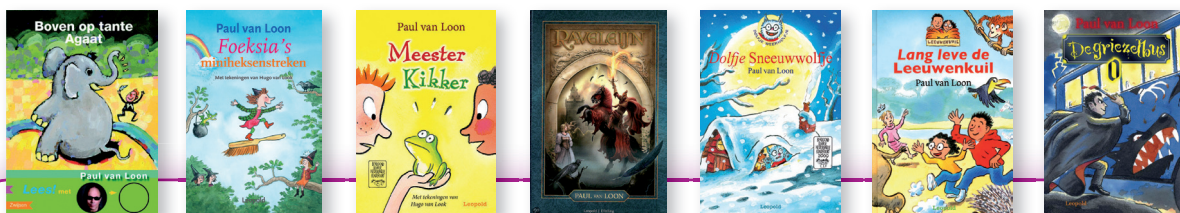

Van die vraag en het hoofdonderwerp kun je één vraag maken. Dit noemen we de hoofdvraag van de tekst. Wat is de hoofdvraag van deze tekst?

Paul van Loon

19

Paul van Loon is een schrijver van boeken voor kinderen. Hij is vooral bekend door zijn boeken over de Griezelbus en over Dolfje Weerwolfje. Paul van Loon vindt het belangrijk dat kinderen zijn boeken met plezier lezen.

Dit zijn enkele bekende boeken van Paul van Loon:

- *Boven op tante Agaat*. Het eerste boek van Paul van Loon uit 1983.
- *Foeksia de Miniheks*. Hier is een mooie film van gemaakt.
- *Meester Kikker*. Won in 1996 de Prijs van de Nederlandse Kinderjury.
- *Raveleijn*. De wereld uit dit boek is nagebouwd in de Efteling.
- *Dolfje Weerwolfje*. In 2011 werd Dolfje uitgeroepen tot de Grootste Kinderboekenheld.
- *De Leeuwenkuil*. Van dit boek is een televisieserie gemaakt.
- *De Griezelbus*. Hier heeft Paul van Loon maar liefst 8 boeken over geschreven.

Heb jij weleens een boek van Paul van Loon gelezen? Pas de zin aan.

Ja / nee, ik heb geen / één / twee / drie of meer boek(en) gelezen van Paul van Loon.

Zoek in de schoolbieb een boek van Paul van Loon dat je graag wilt lezen.

Wat is de titel? _____

Waarom koos je dit boek? Kleur het vakje.

De titel klinkt leuk.

De kaft is mooi.

De flaptekst is spannend.

Het boek is dun.

Het boek is dik.

De kaft is spannend.

Het heeft leuke plaatjes.

De titel klinkt spannend.

Waar denk je dat het boek over gaat?

Lees het boek. Schrijf daarna op wat je van het boek vindt. En waarom je dat vindt.

Kleur het pictogram dat het best bij dit boek past.

Woorden met gevoel

Bij bijna elk gevoel passen woorden. Als je ze leest, word je vrolijk. Of je voelt je juist droevig of angstig.

Welk gevoel krijg jij bij de volgende woorden? Zet er nummers bij. Als je voor nummer 10 kiest, schrijf dan zelf een gevoel op de lijn.

1 vrolijk

2 rustig

3 kwaad

4 droevig

5 angstig

6 tevreden

7 zenuwachtig

8 onrustig

9 blij

10 anders

dief	5, 7, 8
draak	
feestje	
vuur	
spin	
strand	
ruzie	
picknick	
baby	
bliksem	

Met woorden kun je een verhaal vrolijk maken, maar ook droevig of gemeen. Aan welke woorden kun je zien dat dit een droevig verhaal is? Zet er een streep onder.

De hond van de burens is aangereden door een taxi. Toen ik het hoorde, moest ik huilen. Ik vind het erg voor de burens, want hun hond was zo lief. Ik ga hem heel erg missen.

Maar misschien vind je het wel niet erg dat de hond dood is. Dat kan best. Maak het verhaaltje af. Doe alsof je vrolijk bent.

De hond van de burens is aangereden door een taxi. Toen ik het hoorde, moest ik...

Kun je er ook een gemeen verhaaltje van maken? Zodat iemand er boos om zou worden?

De hond van de burens is aangereden door een taxi. Toen ik het hoorde, moest ik...

Verhalen in de krant

Stel je voor: je bent journalist bij een krant.
De hele dag ben je onderweg, op zoek naar mooie verhalen.
Maar je hebt geen tijd om alles meteen uit te werken. Daarom schrijf je alleen een paar steekwoorden op. 's Avonds schrijf je de stukjes voor de krant...

- Utrecht**
 - overval
 - alarmpistool
 - bang
 - juwelen

- Alkmaar**
 - wedstrijd
 - verliezen
 - publiek
 - huilen

- Emmen**
 - olifant
 - bedelen
 - ijsje
 - schrikken

Kies twee gebeurtenissen uit. Schrijf dan twee spannende verhaaltjes waarin de vier woorden voorkomen. Werkwoorden mag je op allerlei manieren gebruiken. Dus als er staat *verliezen*, mag je ook *verliest*, *verloor*, *heeft verloren* enz. gebruiken. Verzin ook een titel voor iedere tekst.

<div>1</div> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<div>2</div> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
--	--

Bij welke rubriek passen jouw berichten het beste? Kies steeds één rubriek.
Kies uit: **binnenland** - **buitenland** - **weer** - **sport** - **mode** - **vakantie**

1

2

Lees de verhaaltjes voor aan je klasgenoten.
Welk verhaal vinden ze het leukst of het best gelukt?

Zeg het met andere woorden

22

Er zijn verschillende manieren van *lachen*.
Lees de tekst en zet een streep onder die woorden.

We zaten in de klas. De meester stond een som uit te leggen. Plotseling stootte Merel mij aan. 'Moet je kijken, de meester heeft twee verschillende sokken aan,' giechelde ze. Ik keek. De meester droeg inderdaad een rode en een oranje sok. Ik grijnsde. Dat zag Pieter. 'Wat is er?' fluisterde hij. Ik wees naar de sokken van de meester. Pieter proestte het uit. Hij fluisterde wat in het oor van Hassan, die naast hem zat. Die vertelde het weer aan Anna. Al snel wist de hele klas het. Toen de meester naar ons keek, probeerden we het nog in te houden. Maar toen begon Pieter en daarna Anna. Al snel gierden we het allemaal uit.

Weet je nog meer woorden of uitdrukkingen die over lachen gaan?

Doe hetzelfde met *huilen*. Welke woorden ken je die over huilen gaan?

Hieronder staan vijf woorden. Schrijf naast deze woorden een klein stukje, waarin je het woord gebruikt. Wie het woord niet kent, moet door de tekst begrijpen wat het betekent. Als je niet weet wat de woorden betekenen, mag je ze zelf eerst in een woordenboek opzoeken.

driftig Robin is heel driftig. Als hij een driftbui heeft, bonkt hij met zijn vuisten op tafel of op iemands hoofd.

duf

bluffen (bluft)

wenken (wenkt)

roddelen (roddelt)

Kies één woord en leg met andere woorden uit wat het woord betekent. Je mag het woord zelf niet gebruiken! zweefvliegtuig - schilderij - batterij

Samenvatten

23

Lees de tekst. Waar gaat die vooral over?

Bij een woestijn denk je meestal aan zand. Dat is niet zo gek. Veel woestijnen bestaan vooral uit zand. Ook de grootste woestijn op aarde is een zandwoestijn. Dat is de Sahara. Het duurt dagen om daar doorheen te reizen. Er zijn ook woestijnen die niet bestaan uit zand. Je hebt ook rotswoestijnen en woestijnen met sneeuw en ijs.

Maar één ding is in alle woestijnen hetzelfde: het regent er heel weinig. Soms regent het wel een heel jaar niet. Je noemt een gebied dus een woestijn als het er heel erg droog is.

Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?

Wat is de hoofdvraag bij het hoofdonderwerp?

Maak een samenvatting: het hoofdonderwerp met het antwoord op de hoofdvraag.

Bedenk een goede titel voor de tekst.

Nu denk je misschien dat er niks kan leven in een woestijn. Maar dan heb je het mis. Er zijn dieren en planten die in een woestijn kunnen leven. De cactus ken je vast wel. Die groeit in een woestijn. Dat kan, omdat hij niet veel water nodig heeft. Maar er leven ook dieren: insecten, hagedissen, slangen en muizen. Ze zijn helemaal aangepast aan het leven in een droge woestijn. Maar ook aan erge hitte en aan erge kou. Want vergis je niet, in een woestijn kan het 's nachts heel koud worden.

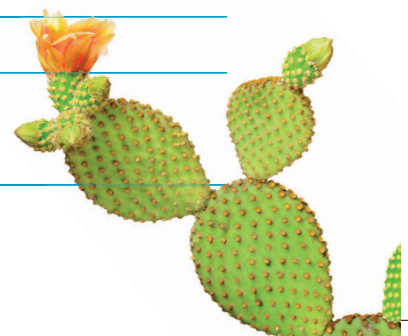

Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?

Wat is de hoofdvraag bij het hoofdonderwerp?

Maak een samenvatting: het hoofdonderwerp met het antwoord op de hoofdvraag.

Bedenk een goede titel voor deze tekst.

Zoek het eens uit

Vooral in het voorjaar en in de zomer kun je buiten allerlei spelletjes doen: knikkeren, hinkelen, verstoppertje, touwtje springen, voetballen, skaten, enzovoort.

Welk buitenspelletje vind jij het leukst?

Denk je dat de meeste kinderen in je groep dat ook vinden? ja / nee

Welk buitenspelletje vinden de meisjes in je groep het leukst, denk je? _____

En de jongens? Welk buitenspelletje vinden zij het leukst? _____

Om te kijken of je gelijk hebt, kun je een enquête (spreek uit: ankette) houden. Dan stel je vragen aan alle kinderen in je groep. Gebruik daarvoor de lijst hieronder. Vraag wat ze het leukste buitenspelletje vinden. Schrijf dit spelletje op de lijst. Achter het spelletje zet je een streepje voor elk kind dat dat spelletje koos. Als je het spelletje al op de lijst gezet hebt, hoeft je alleen een streepje te zetten.

Het leukste buitenspelletje is...		
spelletjes	jongens	meisjes
voetballen		

Tel de streepjes. Welk buitenspelletje vinden de meeste kinderen het leukst? En welk spelletje vinden ze het minst leuk?

Leukst: _____ Minst leuk: _____

Welk buitenspelletje vinden de meisjes het leukst? En de jongens?

Meisjes: _____ Jongens: _____

Had je het goed geraden? ja / nee

Zinnen aankleden

25

Van één zin kun je een verhaaltje maken. Hoe dan? Nou, lees maar eens.

De jongens reden op hun fietsen naar school.

De beste vrienden Joris en Koen reden op hun racefietsen naar school. Het regende keihard. Daarom traptten ze allebei zo hard als ze konden. Ook wilden ze niet te laat komen, want de school begon al over vijf minuten!

De zin en het tekstje passen allebei bij de tekening. Toch zijn ze nogal verschillend. Noem eens enkele dingen die wel in het tekstje staan, maar niet in de zin.

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____

In een zin lees je alleen wat er gebeurt. In een tekstje lees je veel meer. Zo kun je je alles veel gemakkelijker voorstellen.

Lees deze zin eens:

Het meisje leest een boek.

Je weet nu maar heel weinig. Om meer te weten, heb je meer informatie nodig. Bij de zin kun je een heleboel vragen stellen. De antwoorden op die vragen mag je zelf verzinnen.

- Hoe oud is het meisje? _____
- Hoe heet het meisje? _____
- Waar leest het meisje? _____
- Wat voor boek leest ze? _____
- Waarom koos ze dit boek? _____

Maak er nu een kort tekstje van. Gebruik daarvoor de antwoorden op de vragen. Let op dat je zinnen niet te lang worden. Dat leest niet lekker.

Doe hetzelfde bij de zin hieronder. Schrijf je tekstje op een los blad.

De jongen maakt een tekening voor zijn opa.

Lezen over dieren

Lees de tekst. Waar gaat het vooral over?

26

Padden verhuizen niet graag

Mijn vriend Willem woont in een huis met een klein binnenplaatsje. Op dat binnenplaatsje heeft hij een paar bloemperkjes en wat struiken. Het ziet er heel leuk uit. Maar laatst zei hij dat hij het jammer vond, dat hij geen pad in zijn bloemperkjes had. Daarom heb ik een pad voor hem meegenomen. In een doosje.

Er was een dame op bezoek en toen mijn vriend de pad liet zien, slaakte zij een gil en riep: 'Oh jakkes, een pad! Pas maar op dat hij geen gif in je ogen spuit!'

Daar moesten wij om lachen. Want een pad spuit natuurlijk geen gif in je ogen. Dat is onzin.

Maar dat een pad een beetje giftig is, is wel waar. Achter zijn ogen en verspreid over zijn huid heeft een pad klieren die een kleine hoeveelheid gif afscheiden. Dat is een bescherming tegen vijanden. Een pad is immers niet snel ter been. Hij kan niet, zoals een kikker, met een reuzensprong vluchten. Daarom zorgen de gifklieren ervoor dat hij niet

opgegeten wordt. Want het gif uit de paddenhuid veroorzaakt een branderig gevoel in de bek van de aanvaller.

Een reiger, die dol is op kikkers, vindt een pad niet te vreten. Vandaar dat padden van andere dieren nauwelijks iets te vrezen hebben.

Hoewel een pad dus wel giftig is, kun je hem zonder enig gevaar oppakken.

*Als je daarna maar niet meteen met je vingers in je ogen wrijft of op je duim gaat sabbelen. Spoel liever eerst even je handen af in het water.

Omdat padden zo'n ruwe bobbeltjes-huid hebben, zijn er nog steeds mensen die geloven dat je wratten krijgt als je een pad aanraakt. Niks van waar, hoor. Padden kunnen zich heel goed verbergen. Meestal bewonen ze lange tijd hetzelfde holletje. Want ze houden er niet van om vaak te verhuizen.

In gevangenschap kunnen padden heel oud worden. Er is zelfs een geval bekend van een pad die zesendertig jaar oud werd.

Waarover gaat deze tekst vooral?

☐ gif

☐ padden

☐ het verschil tussen kikkers en padden

☐ verhuizen

☐ vriendschap

☐ wratten

Leg uit waarom een kikker niet giftig is en een pad wel.

Als je ... het water. Wat is vooral de bedoeling van deze zin? (Zie *)

☐ raad geven

☐ bang maken

☐ ergens voor waarschuwen

☐ iets vertellen

☐ een mening geven

Welke gedachten over padden zijn niet waar?

☐ Padden spuiten gif.

☐ Padden houden niet van verhuizen.

☐ Reigers lusten geen padden.

☐ Je krijgt wratten van padden.

Wat staat er echt?

27

Als je met woorden precies zegt wat je bedoelt, heet dat *letterlijk taalgebruik*. Maar als je met woorden iets anders bedoelt dan je letterlijk zegt, noemen we dat *figuurlijk taalgebruik*.

Zet bij de zinnen met letterlijk taalgebruik een l en bij zinnen met figuurlijk taalgebruik een f.

- _____ Na de regenbui was onze tuin een modderpoel.
- _____ Zijn kamer was echt een zwijnenstal.
- _____ Toen hij haar zag, kreeg hij vlinders in zijn buik.
- _____ Zodra Michiel een hond ziet, zet hij het op een lopen.

Zoek bij elke zin de zin met figuurlijk taalgebruik die erbij past, en schrijf het nummer achter de zin.

- Het onweert en het regent dat het giet. _____
- De auto van mijn vader wilde niet starten. _____
- Het lukt hem vast niet om dat te repareren. _____
- Van die oom krijg ik nooit iets voor mijn verjaardag. _____

- 1 Hij zit heel erg op zijn centen.
- 2 Het lukt niet om hem aan de praat te krijgen.
- 3 Dat is echt iemand met twee linkerhanden.
- 4 Het is echt hondenweer.

Maak met elke uitdrukking twee zinnen.
Eén keer gebruik je de uitdrukking letterlijk en één keer figuurlijk.
Voor de zin met figuurlijk gebruik kun je naar de plaatjes kijken.

Je tanden laten zien.

L _____

F _____

De bloemetjes buiten zetten.

L _____

F _____

Voor de schoolkrant

28

Wat hoort op de open plaats?

Kies uit de woorden en zinnen die onder aan de tekst staan.

Vul het juiste nummer in.

Benjamin en Daan moeten een stukje voor de schoolkrant schrijven. Maar ze kunnen niets verzinnen. Daarom gaan ze op onderzoek uit in de school. Dan zien ze Lieke naar de wc gaan. Ze bespieden haar vanuit de jongens-wc. Maar dat gaat fout: Lieke heeft het door...

Dan vliegt de deur open 9 naar buiten. Onder haar arm heeft ze 8 en ze begint de jongens te bekogelen. Die rennen weg, 10.

'Het is voor 11,' roept Daan.

'Het moet van meester Jaap!' roept Benjamin. Behendig vangt hij een rol op 12 een echt wc-rollengevecht.

Lieke maakt de meeste voltreffers, maar dat komt 13.

14 staat meester Jaap in de gang en overziet het slagveld: 10 en zelfs een fraaie slinger in 11.

'Einde gevecht!' 12.

'Ja maar... meester!'

'Niks daarvan. 13.'

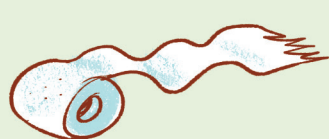
Even later vertellen ze alle drie hun verhaal.

'Dat wordt strafwerk,' zegt meester Jaap tegen 11.

'Een stukje maken voor de schoolkrant.'

'Waarover?' vraagt Daan 12.

'Kom,' 13, want hij heeft er ineens heel veel zin in.

- 1 met een onschuldig gezicht
- 2 en dan begint er
- 3 brult meester Jaap
- 4 terwijl de rollen wc-papier hen om de oren vliegen
- 5 Opruimen en naar de klas komen
- 6 zegt Benjamin
- 7 omdat ze op handbal zit

- 8 meters wc-papier
- 9 en stormt Lieke
- 10 een paar wc-rollen
- 11 Daan en Benjamin
- 12 de schoolkrant
- 13 Plotseling
- 14 de lamp

Help Daan en Benjamin met hun strafwerk.
Schrijf een verslag van het wc-rollengevecht.

Naamdicht

29

Lees dit gedicht. Kijk eens naar de letters waarmee elke zin begint.
Welk woord lees je van boven naar beneden?

Nu schrijf ik met mijn pen
Allerlei letters op papier.
Allemaal staan ze onder elkaar.
Mooi vind ik het, wat vind jij?

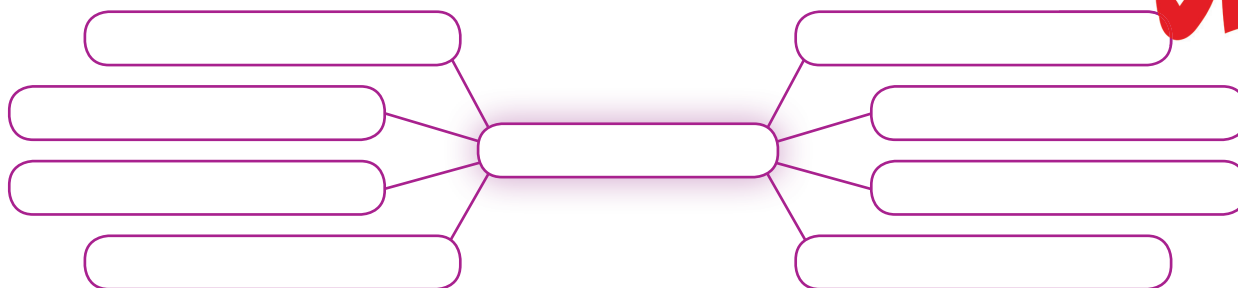
Een *naamdicht* is een gedicht waarvan de eerste letters een naam vormen. Je gaat er nu één maken met jouw voornaam. Als je heel lastige letters in je naam hebt, mag je ook je achternaam of je bijnaam kiezen.

Schrijf je naam in het midden van de woordspin.

Bedenk woorden die met jou te maken hebben.

Geef bijvoorbeeld antwoord op deze vragen:

- Hoe zie je eruit?
- Waar woon je?
- Wie is je vriend(in)?
- Wat vind je leuk?
- Welk eten vind je lekker?
- Welke sport doe je?
- Wat vind je leuk om te doen op school?
- Wat doe je thuis allemaal? Enzovoort.

Schrijf hieronder de letters van je (voor)naam op. Doe dat van boven naar beneden.

Bedenk bij elke letter een zin die over jou gaat, en die start met die letter.

De woorden uit de woordspin kunnen je daarbij helpen.

Schrijf de zin achter de letter.

Heb je een heel korte naam, maak dan nog een naamdicht met je achternaam.

Is je naam langer dan het aantal lijnen?

Schrijf je gedicht dan op een los blaadje.

Waar gaat het over?

30

Ze zijn wit, hoog en ze hebben dunne wieken. Weet je waar het over gaat?

Inderdaad, over molens, windmolens. Je ziet ze bijvoorbeeld op dijken vlak bij het water. Daar vangen ze veel wind. Ze dienen ervoor om elektriciteit op te wekken.

Vroeger waren er veel soorten molens. Ze dienden allemaal ergens anders voor. Wil je weten waarvoor? Bijvoorbeeld graanmolens. Dat zijn molens om tarwe te malen, daarmee maakten ze meel. Er waren ook papiermolens. Met die molens werd papier gemaakt. En er waren oliemolens. Die molens persten olie uit zaden. Een ander voor-

beeld zijn de houtzaagmolens.

Dat zijn molens die planken uit boomstammen zaagden. Molens die zagen?

Klopt, molens zijn machines die op windkracht werken: de wieken vangen de wind. De as aan de wieken brengt van alles in beweging. Bijvoorbeeld grote maalstenen of zagen.

In de Zaanstreek staan nog tamelijk veel molens. Ze werken nog wel, maar het zijn vooral musea. Je kunt er zien hoe de molenaar vroeger zijn werk deed.

Wat is het onderwerp van het tekstje hierboven?

☐ vroegere tijden	☐ wieken
☐ molens	☐ musea
☐ windkracht	☐ de Zaanstreek

In welk stukje legt de schrijver uit wat molens zijn?

Het stukje begint met (schrijf hier de eerste twee woorden) _____

en eindigt met (schrijf hier de laatste twee woorden) _____

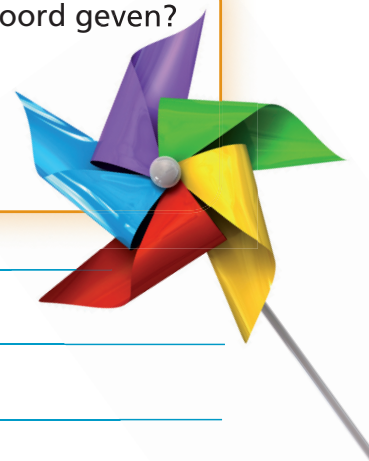
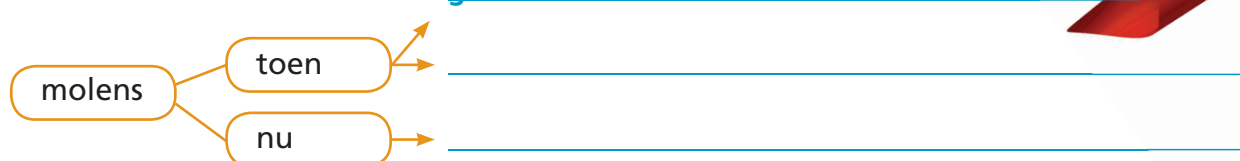
Niet alle zinnen in een tekst zijn om van te leren.

- Soms gebruiken schrijvers zinnen om de tekst **leuker** te maken en je aandacht te trekken. Zet een **blauwe** streep onder deze zinnen.
- De schrijver geeft veel **voorbeelden**. Zet een **rode** streep onder de zinnen waarin voorbeelden staan.
- De schrijver legt ook uit **wat de molens kunnen**. Zet een **groene** streep onder de zinnen die uitleggen wat iets is of hoe iets werkt.

Op welke vraag/vragen wil de schrijver van de tekst vooral een antwoord geven?

☐ Zijn er nu nog molens die gebruikt worden?
☐ Wat zijn houtmolens en wat doen ze?
☐ Welke soorten molens zijn er en waar staan ze?
☐ Wat voor molens zijn er en hoe werken ze?

Vul het schema aan.

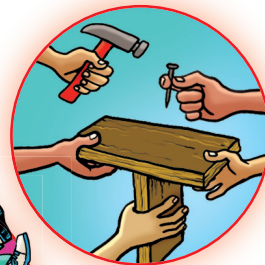

Spreekwoorden

31

Vul de spreekwoorden aan. De plaatjes kunnen je daarbij helpen.

- 1 Over de _____ gooien.
- 2 Door de _____ vallen.
- 3 Na _____ komt _____.
- 4 De _____ uit de _____ kijken.
- 5 De _____ in de _____ vinden.
- 6 Vele _____ maken licht werk.
- 7 Je _____ in het _____ steken.
- 8 Je moet geen slapende _____ wakker maken.
- 9 Als de _____ van huis is, dansen de _____.
- 10 Als er één _____ over de dam is, _____.

Lees de zinnen. Welk spreekwoord van hierboven hoort erbij?
Zet het nummer voor de betekenis.

- 4 Voordat ik met hen meega, wil ik ze eerst wat beter kennen.
- _____ Mijn tante geeft veel te veel geld uit.
- _____ Als we dit met z'n allen opruimen, gaat het veel sneller.
- _____ Iedereen dacht dat Maarten goed kon voetballen, maar dat was niet zo.
- _____ Hij weet wel dat het misgaat, maar hij wil het gewoon niet weten.
- _____ Niemand kijkt, dus we kunnen doen waar we zin in hebben.
- _____ Jullie zijn te laat, het eten is net op.
- _____ Ook al is het nu moeilijk, aan het eind komt alles goed.
- _____ Je moet niet tegen je moeder zeggen dat je straf kreeg op school.
- _____ Pas toen Kim haar schoenen uitdeed, durfde de rest het ook te doen.

Schrijffestafette

32

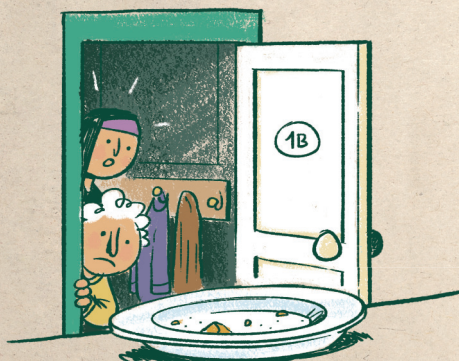
Schrijf samen met twee, drie of vier kinderen van je groep een leuk verhaal. Vraag van tevoren even aan je juf of meester hoeveel en welke kinderen mee mogen doen. En wanneer je dit kunt doen.

- 1 Waar gaat jullie verhaal over? Hieronder staan drie ideeën. Kies het idee dat jullie het leukst vinden.
- 2 Dan begint de schrijffestafette. Om de beurt bedenkt ieder één of twee zinnen. Degene die de zinnen bedenkt, schrijft ze ook op en leest ze voor. Daarna is het volgende kind aan de beurt. Schrijf het verhaal op een los blad.
- 3 Laat halverwege iemand uit jullie groepje het hele verhaal voorlezen. Klinkt het goed? Als het nodig is, kunnen jullie nog dingen verbeteren.
- 4 Ga zo door tot het verhaal af is. Laat dan het hele verhaal nog een keer voorlezen. Zijn jullie tevreden met wat er staat?
- 5 Als het verhaal af is, kun je het misschien voorlezen aan de rest van de kinderen van je groep.

Idee 1 Jullie spelen verstoppertje in een bos waar vroeger een kasteel stond. Plotseling horen jullie iemand om hulp roepen. Jullie gaan op onderzoek uit. Wat is er aan de hand?

Idee 2 De meester is jarig. Jullie hebben een taart gebakken. Maar als jullie de taart willen geven, liggen er alleen nog kruimels. Wat is er met de taart gebeurd?

Idee 3 In de straat van opa woont een oude vrouw. Jullie vinden dat ze op een heks lijkt. Op een dag doet opa de deur niet open. Heeft zijn enge buurvrouw daar soms wat mee te maken?

